

Povinnosti pro pěstitele GM kukuřice v ČR

(s platností od 1. září 2019)

Pěstitelé geneticky modifikované kukuřice (dále jen „GM kukuřice“) se řídí platnými právními předpisy. S účinností od 1. 1. 2014 došlo ke změně zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů. Tímto se ruší duplicita hlášení o pěstování GM kukuřice na Ministerstvu zemědělství (dále jen „MZe“) a zároveň na Ministerstvu životního prostředí (dále jen „MŽP“). Zůstává tedy nově pouze ohlašovací povinnost pěstitelů na příslušné pracoviště Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen „SZIF“).

V souvislosti s legislativní změnou v rámci novely zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů, došlo od 1. 1. 2015 v oblasti kontroly pravidel pěstování geneticky modifikovaných plodin v České republice ke změně úřadu provádějícího předběžnou kontrolu nahlášených dat u pěstitele v terénu, z místně příslušných KAZV MZe na SZIF.

Z důvodu využití odborných kapacit ÚKZÚZ a také vzhledem k tomu, že kontrola pravidel pro pěstování není spojena s žádnou dotací a je pouze odbornou záležitostí, činnosti spojené s obsluhou databáze LPIS a fyzická předběžná kontrola nahlášených dat u pěstitele v terénu jsou převedeny z MZe na SZIF, avšak další odborné úkony kontroly bude provádět ÚKZÚZ. Z tohoto důvodu byla také provedena změna zákona o ÚKZÚZ.

Dne 11. března 2015 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 412/2015. Jedná se o změnu původní směrnice č. 2001/18/ES, která dává členským státům na jejich území právní oporu a možnost následně omezit nebo zakázat pěstování těchto plodin, schválených pro pěstování GM plodin samostatně.

V souvislosti s přijetím výše uvedené směrnice mají členské státy následující možnosti a povinnosti.

Členské státy měly možnost od 2. dubna do 3. října 2015 požádat o úpravu zeměpisné působnosti podané žádosti nebo povolení, které bylo uděleno do 2. dubna 2015. Této možnosti se Česká republika rozhodla nevyužít (koordinace stanovisek ministra životního prostředí a ministra zemědělství).

Členské státy, které pěstují GM plodiny, od 3. dubna 2017 přijaly vhodná opatření v pohraničních oblastech svého území s cílem zabránit případné přeshraniční kontaminaci na území sousedních členských států, kde je pěstování těchto geneticky modifikovaných plodin zakázáno. Tato opatření byla sdělena Evropské komisi.

V České republice se pěstovala GM kukuřice, jediná ke komerčním účelům schválená plodina v Evropské unii, od povolení v roce 2005 do roku 2016 včetně. Pro paralelní pěstování této formy kukuřice s formou konvenční má přijata pravidla tzv. koexistence. Současná pravidla koexistence v České republice s ohledem na přijatou směrnici musela projít odbornou diskusí a přezkumem. K tomuto účelu byla na Ministerstvu zemědělství sestavena *ad hoc* odborná pracovní skupina z řad vědecké obce doplněná o zástupce pěstitelské praxe.

Odborná pracovní skupina navrhla minimální vzdálenost místa pěstování geneticky modifikované odrůdy od státní hranice České republiky 400 m, kde nelze pěstovat danou GM plodinu. Úprava vychází ze stávajících pravidel, konkrétně z hranice 400 m, kdy není nutné ohlašování pěstování sousednímu pěstiteli. Tento závěr také skupina formulovala pro MZe, jehož odbor rostlinných komodit se s tímto závěrem ztotožnil.

Z důvodu technických tolerancí jako bezpečná rezerva i z důvodu možných úprav státních hranic v čase je LPIS pro pěstitele vygenerováno podle státní hranice hraniční pásmo bez pěstování GM plodin o 50 m širší, tedy 450 m.

Z výše uvedených skutečností byla novelizována vyhláška č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy, ve znění vyhlášky č. 58/2010 Sb., s účinností od 1. 1. 2017. Za tím účelem byla přijata příslušná změna zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a to v rámci vládní novely zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2017 – v gesci MŽP.

Poslední relevantní změna zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla provedena novelizujícím zákonem č. 208/2019 Sb. Od účinnosti této novely (1. 9. 2019) je SZIF oprávněn udělovat sankce za absenci obsetí GM plodiny stejnou plodinou, která není geneticky modifikovaná.

Za jednu z klíčových povinností lze považovat ohlašovací povinnost vůči sousedním pěstitelům, která je aktuální v průběhu února. Každý, kdo se chystá v daném roce pěstovat GM kukuřici, musí svůj záměr ohlásit všem sousedním pěstitelům (bližší informace viz dále). Ohlašování může proběhnout pouze ústní formou, pokud se však pěstitel rozhodne informovat písemně, může k tomu využít předtištěný formulář MZe, který lze v elektronické podobě dohledat na internetových stránkách e-AGRI: (<http://eagri.cz/public/web/mze/>, sekce „Zemědělství“, položka „GM plodiny – Pěstování geneticky modifikovaných plodin“ a následně „Formuláře“).

Kompletní souhrn pravidel pro pěstitele GM kukuřice je následující – každý, kdo pěstuje (příp. hodlá pěstovat) Bt kukuřici musí:

1. Informovat nejpozději do 1. března o záměru vyšetí GM kukuřice sousedního pěstitele (neplatí v případě, že od pozemku, kde bude pěstována GM kukuřice, leží do vzdálenosti 140 m pouze vlastní pozemky a zároveň se do 400 m nenachází žádný pozemek obhospodařovaný v režimu ekologického zemědělství). Ohlášení nemusí být písemné, ale v případě potřeby lze využít formulář *Ohlášení GM plodiny PŘED zahájením pěstování*.
2. Dodržet minimální vzdálenost 70 m mezi porostem GM kukuřice a jiným pozemkem s nemodifikovanou kukuřicí (popř. obsít klasickou kukuřicí, která se při sklizni považuje za GMO, kdy 1 řádek klasické kukuřice o min. šíři 70 cm kolem GM kukuřice nahrazuje 2 m minimální odstupné vzdálenosti – např. při těsně přiléhajících pozemcích s kukuřicí je nutné GM hybridy obsít min. 35 řadami konvenční odrůdou kukuřice).
3. Dodržet minimální vzdálenost 200 m mezi porostem GM kukuřice a jiným pozemkem s kukuřicí, která je pěstována v režimu ekologického zemědělství.
4. Dodržet minimální vzdálenost 400 m pěstování GM kukuřice od státní hranice České republiky.

Pozn. Z důvodu technických tolerancí je bezpečná rezerva i z důvodu možných úprav státních hranic v čase je LPIS pro pěstitele vygenerováno podle státní hranice hraniční pásmo bez pěstování GM plodin o 50 m širší, tedy 450 m.

5. Informovat o vyšetí GM kukuřice sousedního pěstitele do 15 dnů od zasetí (neplatí v případě, že od pozemku, kde je pěstována GM kukuřice, leží do vzdálenosti 140 m pouze vlastní pozemky a zároveň se do 400 m nenachází žádný pozemek obhospodařovaný v režimu ekologického zemědělství). Ohlášení nemusí být písemné, ale v případě potřeby lze využít formulář *Ohlášení GM plodiny PO zahájení pěstování*.

6. Písemně informovat o vysetí GM kukuřice příslušné pracoviště SZIF nejpozději do 30 dnů od zasetí (pro tyto účely vydává formulář SZIF).
7. Po sklizni označit produkt GM kukuřice jako „geneticky modifikovaný organismus“ včetně příslušného identifikačního kódu – u hybridů kukuřice typu MON810 je tímto kódem MON-ØØ81Ø-6 (tyto informace předat písemně odběrateli GM kukuřice). Stejným způsobem označit konvenční kukuřici, která tvoří obsev.
8. Živočišné produkty zvířat krmených GM kukuřicí není třeba označovat.
9. Evidovat údaje o nakládání s GM kukuřicí a uchovat je v podniku po dobu min. 5 let. Konkrétní požadované údaje jsou uvedeny ve vyhlášce č. 392/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy, ve znění vyhlášky č. 58/2010 Sb. Další informace o pěstování GM plodin v ČR lze dohledat na výše uvedených internetových stránkách portálu e-AGRI.